

Byla C-605/21**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2021 m. rugsėjo 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Městský soud v Praze (Čekijos Respublika)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. rugsėjo 29 d.

Ieškovė:

Heureka Group a.s.

Atsakovė:

Google LLC

Pagrindinės bylos dalykas

Heureka Group a.s. (toliau – ieškovė) pateikė *Městský soud v Praze* (Prahos miesto teismas, toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas) ieškinį, kuriuo prašo iš „Google LLC“ (toliau – atsakovė) priteisti žalos atlyginimą už negautą pelną, kuri tariamai patirta dėl atsakovės piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi skelbiant ir rodant savo lyginamąsias kainas geriausioje paieškos rezultatų puslapio vietoje ieškovės nenaudai (toliau – ginčijami veiksmai).

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Remdamasis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsniu nacionalinis teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti

Direktyvos 2014/104¹ ir SESV 102 straipsnio nuostatas bei veiksmingumo principą.

Prejudiciniai klausimai

1) Ar Direktyvos 2014/104 21 straipsnio 1 dalis ir bendrieji Sąjungos teisės principai turi būti aiškinami taip, kad Direktyva 2014/104, ypač jos 10 straipsnis, yra tiesiogiai ar netiesiogiai taikomi šiame ginče dėl bet kokių reikalavimų atlyginti žalą dėl SESV 102 straipsnio pažeidimo, kuris prasidėjo prieš įsigaliojant Direktyvai 2014/104 ir buvo nutrauktas pasibaigus nustatytam jos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, kai ieškinys dėl žalos atlyginimo taip pat pateikiamas pasibaigus direktyvos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, ar vis dėl to jie turi būti aiškinami taip, kad Direktyvos 2014/104 10 straipsnis taikomas tik daliai ginčijamų veiksmų (ir iš jų kylančiai žalai), kurie buvo atlikti įsigaliojus Direktyvai 2014/104 arba pasibaigus jos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę terminui?

2) Ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2014/104 prasmę ir tikslą ar SESV 102 straipsnį ir veiksmingumo principą, Direktyvos 2014/104 22 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad „bet kurios nacionalinės priemonės, patvirtintos pagal 21 straipsnį, išskyrus tas, kurios nurodytos [22 straipsnio] 1 dalyje“, yra nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis įgyvendinamas Direktyvos 2014/104 10 straipsnis, kitaip tariant, ar Direktyvos 2014/104 10 straipsniui ir senaties taisyklėms taikoma Direktyvos 2014/104 22 straipsnio pirma ar antra dalis?

3) Ar Direktyvos 2014/104 10 straipsnio 2 dalį arba SESV 102 straipsnį ir veiksmingumo principą atitinka nacionalinės teisės nuostatos ir jų aiškinimas, kurios subjektyviojo senaties termino pradžiai svarbų „žinojimą apie padarytą žalą“ sieja su nukentėjusio asmens žinojimu apie „atskiras dalines žalas“, kurios atsiranda palaipsniui atliekant tęstinius ar nuolatinius antikonkurencinius veiksmus (kadangi teismų praktika grindžiama prielaida, kad toks reikalavimas dėl žalos atlyginimo yra dalomas) ir dėl kurių pradedami skaičiuoti atskiri subjektyvieji senaties terminai, neatsižvelgiant į tai, ar nukentėjęs asmuo žino apie visą žalą, atsiradusios dėl SESV 102 straipsnio pažeidimo, dydį, t. y. tokios nacionalinės teisės nuostatos ir jų aiškinimas, pagal kuriuos ieškinio dėl žalos, patirtos dėl antikonkurencinių veiksmų, atlyginimo senaties terminas gali būti pradėtas skaičiuoti prieš užbaigiant šį veiksmą – lyginamųjų kainų paskelbimą ir rodymą suteikiant joms pranašumą – kuriuo pažeidžiamas SESV 102 straipsnis?

4) Ar pagal Direktyvos 2014/104 10 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis arba SESV 102 straipsnį ir veiksmingumo principą draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose būtų numatyta, kad subjektyvusis ieškinio dėl žalos atlyginimo

¹ 2014 m. lapkričio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/104/ES dėl tam tikrų taisyklių, kuriomis reglamentuojami pagal nacionalinę teisę nagrinėjami ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo (OL L 349, 2014, p. 1, toliau – direktyva).

senaties terminas yra treji metai ir jis pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nukentėjęs asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie dalinę žalą ir apie asmenį, atsakingą už šią žalą, tačiau nebūtų atsižvelgiama į (i) teisės pažeidimo nutraukimo momentą, (ii) nukentėjusio asmens žinojimą, kad tokie veiksmai pažeidžia konkurencijos taisykles, taip pat (iii) nebūtų stabdomas ar nutraukiamas trejų metų senaties terminas, kol Komisija atlieka tyrimą dėl tęstinio SESV 102 straipsnio pažeidimo, ir (iv) nebūtų numatyta taisyklė, kad senaties termino sustabdymas nutraukiamas ne anksčiau kaip po vieno metų nuo sprendimo dėl pažeidimo įsigaliojimo?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 102 straipsnis ir direktyvos 10, 21 ir 22 straipsniai.

Nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Ginčijamų veiksmų laikotarpiu (nuo 2013 m. vasario mėn. iki 2017 m. birželio 27 d.) reikia atsižvelgti į trijų teisės aktų taikymą, iš kurių esminis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, yra *Občanský zákoník* (Civilinis kodeksas)² – jis taikomas didelei šio laikotarpio daliai (nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2017 m. birželio 27 d.). Pagal Civilinio kodekso 620 ir 629 straipsnius subjektyvusis senaties terminas yra 3 metai, o senaties termino pradžia siejama su „sužinojimu apie žalą ir asmenį, atsakingą už šią žalą“.

Iki 2013 m. gruodžio 31 d. galiojo *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník* (Įstatymas Nr. 513/1991, Komercinis kodeksas), kuris taip pat suteikė nukentėjusiam asmeniui teisę reikalauti antikoncepciniais veiksmais padarytos žalos atlyginimo, tik skirtumas tas, kad jame buvo numatytas ketverių metų senaties terminas, tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį terminą laiko nereikšmingu.

Nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo *Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže* (Įstatymas Nr. 262/2017 dėl žalos atlyginimo konkurencijos srityje, toliau – ZNŠHS), įgyvendinantis direktyvą.³

Trumpas faktinių aplinkybių aprašymas

- 1 2020 m. birželio 26 d. ieškovė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme dėl ginčijamų veiksmų pareiškė ieškinį dėl žalos – negauto pelno (iš viso 394 857 000 Čekijos kronų (CZK)) – atlyginimo su palūkanomis.

² *Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník* (Įstatymas Nr. 89/2012, Civilinis kodeksas, galiojantis nuo 2014 m. sausio 1 d.) (toliau – Civilinis kodeksas).

³ Direktyvos 10 straipsnio reikalavimai įtraukti į ZNŠHS 9 straipsnio nuostatas.

- 2 Ieškinys pareikštas remiantis 2017 m. birželio 27 d. Komisijos sprendimu AT.39740 *Google Search (Shopping)* Byloje (toliau – Komisijos sprendimas)⁴, kuriame nustatyta, kad atsakovė ginčijamais veiksmais pažeidė SESV 102 straipsnio nuostatas ir Čekijos Respublikos teritorijoje laikotarpiu nuo 2013 m. vasario mėn. iki 2017 m. birželio 27 d.
- 3 Iki Komisijos sprendimo priėmimo buvo nustatyti šie faktai:
  - 2010 m. lapkričio 30 d. Komisija pradėjo tyrimą dėl galimo atsakovės SESV 102 straipsnio pažeidimo;
  - 2014 m. gegužės 27 d. *Sdružení pro internetový rozvoj v České republice* (Interneto plėtros Čekijos Respublikoje asociacija, toliau – SPIR), kurios narė yra ieškovė, paskelbė pranešimą spaudai, kurio turinį sudarė asociacijos išreikšta nepritarianti nuomonė dėl įsipareigojimų, kuriuos atsakovė pasiūlė Komisijai atliekant tyrimą;
  - 2015 m. balandžio 15 d. Komisija pateikė raštą dėl įtarimų pareiškimo šioje byloje; ir
  - 2016 m. liepos 14 d. pradėjo tyrimą dėl SESV 102 straipsnio pažeidimo (be atsakovės, taip pat prieš atsakovės patronuojančiąją įmonę *Alphabet Inc*).
- 4 Atsakovė teigia, kad ieškovė praleido senaties terminą reikalavimams pareikšti, nes dėl ankstesniame punkte nurodytų aplinkybių ieškovė galėjo sužinoti apie patirtą žalą ir ją sukėlusį asmenį⁵ gerokai anksčiau, nei buvo priimtas Komisijos sprendimas, be to, subjektyvieji ieškinio dėl (materialinės) žalos senaties terminai buvo pradėti skaičiuoti palaipsniui nuo 2013 m. vasario mėn., t. y. nuo tariamos žalos atsiradimo pradžios, ir ne vėliau kaip nuo 2014 m. gegužės 27 d., t. y. nuo SPIR pranešimo spaudai paskelbimo.
- 5 Taigi ieškovė galėjo pareikšti savo reikalavimus anksčiau ir manydama, kad atsakovės antikonkurenciniai veiksmai tęsiasi ir dėl jų ji patiria vis didesnę žalą, palaipsniui išplėsti juos įtraukdama patiriamą (dalinę) žalą.
- 6 Todėl atsakovė mano, kad senaties terminas, taikomas reikalavimams už laikotarpį bent jau nuo 2013 m. vasario mėn. iki 2016 m. birželio 25 d., yra suėjęs.

⁴ Pagal nacionalinę teisę ir Sąjungos teisę šis sprendimas yra privalomas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, kiek tai susiję su asmens, atsakingo už antikonkurencinius veiksmus, nustatymu ir tokių veiksmų faktu.

⁵ Nėra abejonų, kad *Google* internetinės paieškos sistemos operatorius yra *Google LLC*.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 7 **Klausimas Nr. 1.** Ar direktyva taikoma šioje Byloje ir kokia apimtimi? Atsakymas į šį klausimą nėra vienareikšmis, nes ginčijami veiksmai prasidėjo iki direktyvos įsigaliojimo (t. y. iki 2014 m. gruodžio 25 d.) ir buvo nutraukti tik pasibaigus direktyvos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, t. y. po 2016 m. gruodžio 27 d., o direktyvos nuostatos perkeltos tik 2017 m. rugsėjo 1 d., įsigaliojus ZNŠHS.
- 8 Todėl neaišku, ar direktyvos 10 straipsnis taikomas (i) visai žalai, atsiradusiai laikotarpiu nuo 2013 m. vasario mėn. iki 2017 m. birželio 27 d., ar tik (ii) daliai žalos, atsiradusios laikotarpiu nuo 2014 m. gruodžio 26 d. iki 2017 m. birželio 27 d., o galbūt žalai, atsiradusiai pasibaigus direktyvos nuostatų perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, t. y. laikotarpiu nuo 2016 m. gruodžio 28 d. iki 2017 m. birželio 27 d. Šiuo atveju lemiamą reikšmę gali turėti tai, ar šis straipsnis yra materialinės ar procesinės teisės norma (žr. 10 ir 11 punktus).
- 9 Jei ši byla (net iš dalies) nepatektų į direktyvos taikymo laiko atžvilgiu sritį nuostatas į nacionalinę teisę, nacionalinę teisę⁶ reiktų vertinti tik pagal SESV 102 straipsnį ir veiksmingumo principą.
- 10 **Klausimas Nr. 2.** Ar direktyvos 10 straipsnis yra direktyvos 22 straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodyta nuostata? Šio straipsnio 1 dalyje kalbama apie materialinės teisės normas ir numatomas draudimas jas taikyti atgaline data, o 2 dalyje kalbama apie „kitas“ direktyvos nuostatas, t. y. procesinės teisės normas.
- 11 Todėl nacionalinės teisės nuostatos, priimtose siekiant perkelti direktyvos 10 straipsnį į nacionalinę teisę, dėl jų pobūdžio patektų į vieną iš nurodytų sistemų. Jei 10 straipsnis patektų į direktyvos 22 straipsnio 2 dalyje numatytą sistemą, nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. reiktų taikyti ZNŠHS nuostatas⁷, kuriose numatytas penkerių metų senaties terminas ir kurios taikomos senaties terminams, prasidėjusiems pagal iki tol galiojusias teisės nuostatas ir nepasibaigusiems iki šios datos, tačiau ieškinyje dėl žalos atlyginimo šioje Byloje buvo pateiktas po 2014 m. gruodžio 25 d. Vis dėlto direktyvos 10 straipsnio nuostatas dėl senaties laikant materialinės teisės normomis, šios nuostatos negalėtų būti taikomos.
- 12 Čekijos doktrinoje ir teismų praktikoje senaties taisyklės tradiciškai priskiriamos materialinės teisės normoms. Prieštaravimo dėl senaties patenkinimas reiškia, kad nukentėjęs asmuo negali ginti savo teisės dėl žalos atlyginimo teisme, nors ši teisė vis dar egzistuoja kaip vadinamoji prigimtinė prievolė. Jei teisme nepateikiamas prieštaravimas dėl senaties, teismas *ex officio* į jį neatsižvelgia ir patenkina

⁶ Direktyvą įgyvendinančios materialinės teisės normos netaikomos šioje byloje dėl įstatymų negaliojimo atgaline tvarka.

⁷ ZNŠHS 36 straipsnyje numatytas direktyvos 22 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas reikalavimas ir nustatyta, kad šis įstatymas taikomas tik atitinkamoms žalos atlyginimo procedūroms, pradėtoms po 2014 m. gruodžio 25 d.

ieškovės reikalavimus, kurių pareiškimui yra suėjęs senaties terminas. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ieškinio senaties institutas turi ir procesinio pobūdžio savybių. Direktyvoje taip pat kalbama apie „teisės pareikšti ieškinį“ dėl žalos atlyginimo senaties terminą, o tai taip pat gali reikšti labiau procesinį šio instituto pobūdį.

- 13 Išsamumo sumetimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad panašus klausimas jau yra Teisingumo Teismui pateikto prejudicinio sprendimo C-267/20 (*Volvo ir DAF Trucks*) dalykas.
- 14 **Klausimas Nr. 3.** Ar nacionalinė sąvoka „žinojimas apie žalą (žalos atsiradimo faktą)“, kiek tai susiję su senaties termino pradžia, atitinka analogiškų sąvokų reikšmę Europos Sąjungos teisėje?
- 15 *Nejvyšší soud ČR* (Čekijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas)⁸ mano, kad žinojimas net apie dalinę žalą, padarytą tęstiniu ar nuolatinu pažeidimu, yra svarbus tam, kad būtų galima pradėti skaičiuoti subjektyvųjų senaties terminą. Nebūtina, kad nukentėjęs asmuo žinotų visą tokio pažeidimo trukmę ir visą tokiu pažeidimu padarytos žalos dydį. Teismų praktika grindžiama prielaida, kad žala tokiais atvejais yra daloma ir kad ieškinys dėl bet kokios „naujos žalos“, kuria pradinė žala padidėja dėl to paties įvykio, dėl kurio ji atsirado, trukmės (tęstinumo), gali būti pareikštas teisme atskirai, pateikiant naują ieškinį arba išplečiant jame pareikštus reikalavimus. Kiekvienai tokiai dalinei žalai trejų metų subjektyvusis senaties terminas pradedamas skaičiuoti atskirai.
- 16 Remiantis šiuo išaiškinimu, šios bylos tikslais galima manyti, kad kiekvieną kartą, kai atsakovė bendrosios paieškos rezultatų puslapyje paskelbdavo ir rodydavo savo lyginamąsias kainas suteikdama joms pranašumą, ieškovė galėjo negauti pelno (dalinė žala), ir taip prasidėdavo vienas iš daugelio subjektyviųjų ieškinio dėl tokios dalinės žalos atlyginimo senaties terminų. Taip ieškovė vėl ir vėl sužinotų apie „naują žalos dydį“. Be to, tai lemtų ieškinių dėl dalinės žalos, kurios atsiradimas siejamas su pažeidimo pradžia, atlyginimo senaties termino praleidimą iki pažeidimo nutraukimo.
- 17 Byloje C-637/17⁹ Teisingumo Teismas pabrėžė nukentėjusio asmens žinojimą apie „tikslų žalos dydį“ ir galimybę nukentėjusiam asmeniui reikalauti „visiško atlyginimo“ už pažeidimu padarytą žalą. Vis dėlto iš šio sprendimo neaišku, ar žinojimas apie „žalos dydį“, kurį akcentavo Teisingumo Teismas, atitinka žinojimą apie „visą žalos dydį“, atsiradusį dėl viso tęstinio piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ar pakanka žinoti apie „dalinę žalą“, sukeltą konkrečiu metu tokio tęstinio delikto kontekste.

⁸ 2015 m. rugsėjo 23 d. *Nejvyšší soud* (Aukščiausiasis Teismas) sprendimas, byla Nr. 25 Cdo 2193/2014, CZ:NS:2015:25.CDO.2193.2014.1.

⁹ 2019 m. kovo 28 d. Teisingumo Teismo sprendimo C-637/17 [*Cogeco Communications*], ECLI:EU:C:2019:263, 53 ir 54 punktai.

- 18 Atrodo, kad atsakymas į šį klausimą priklauso nuo to, ar pagal Sąjungos teisę reikalaujama ne tik kokybinių žinių (t. y. žinių apie konkrečią žalos rūšį ir pobūdį), bet ir kiekybinių žinių (t. y. žinių apie visą laikui bėgant didėjančią žalos dydį). Tokiu atveju senaties terminas negali būti pradėtas skaičiuoti anksčiau, nei nukentėjęs asmuo sužinojo apie visą žalos dydį.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, aiškinimas, kad teisė reikalauti žalos atlyginimo gali būti „išskaidyta“ į dešimtis, šimtus ar daugiau atskirų ieškinių, neatitinka piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi šioje Byloje pobūdžio. Dalinis pažeidimas, kurį sudaro ginčijami veiksmai, pats savaime negali būti SESV 102 straipsnio pažeidimu, kuriuo yra veiksmai, kurie dėl savo masto, trukmės, intensyvumo ir įgyvendinimo būdo lemia (gali lemti) „reikšmingą“ konkurencijos pažeidimą arba sukelia antikoncepcinius padarinius, kurie yra viena iš piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi sąlygų.¹⁰ Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nuomone, šiuo atveju nepakanka sukelti kokių nors (pavyzdžiui, visiškai nereikšmingų) padarinių.
- 20 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant į bylos pobūdį, nukentėjęs asmuo negalėjo žinoti tikslaus žalos, susijusios su įvairiais „dalinais pažeidimais“, dydžio ir pobūdžio ir kad subjektyvusis ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminas (ir šiuo atveju objektyvusis senaties terminas, kuris negali prasidėti anksčiau nei subjektyvusis senaties terminas) negalėjo prasidėti anksčiau, nei buvo nutrauktas pažeidimas, t. y. kai buvo priimtas Komisijos sprendimas.
- 21 Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi abejonių dėl nacionalinių teismų išaiškinimo atitikties direktyvos 10 straipsnio 2 daliai, SESV 102 straipsniui ir veiksmingumo principui.
- 22 **Klausimas Nr. 4.** Ar direktyva, o jei ji netaikoma – SESV 102 straipsnis ir veiksmingumo principas – draudžia taikyti kitus Civilinio kodekso nuostatų dėl senaties terminų aspektus?
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia remiasi minėtu Teisingumo Teismo sprendimu Byloje C-637/17 ir 2006 m. liepos 13 d. Teisingumo Teismo sprendimu Byloje C-295–298/04 *Manfredi*, EU:C:2006:461, kurie vis dėlto buvo priimti tokioje situacijoje, kai direktyva buvo netaikytina, o atitinkamos faktinės aplinkybės, nacionalinės teisės normos ir susijusi teismų praktika skyrėsi nuo šios bylos.

¹⁰ Žr., pavyzdžiui, 1979 m. vasario 13 d. sprendimo byloje 85/76 *Hoffmann-La Roche prieš Komisiją*, EU:C:1979:36, 123 punktą; sprendimo byloje C-23/14 *Post Danmark A/S prieš Konkurrencerådet*, EU:C:2015:651, 40, 46, 47, 72 ir 73 punktus; 2017 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimo byloje C-413/14 P *Intel*, EU:C:2017:632, 139–143 punktus.

- 24 Šioje Byloje Civilinis kodeksas sieja subjektyviojo trejų metų ieškinio senaties termino pradžią su tuo, kad nukentėjęs asmuo žinojo arba turėjo žinoti apie žalą sukėlusį asmenį ir apie pačią žalą (nereikalaujama žinoti tikslaus žalos dydžio, taip pat nebūtina turėti išsamios informacijos apie žalą sukėlusį asmenį).¹¹ Be to, remiantis minėta nacionalinių teismų praktika galima daryti išvadą, kad yra reikalaujama, jog nukentėjęs asmuo žinotų apie atitinkamus veiksmus arba apie atskirus pažeidimus, kurie atsirado dėl tęstinio SESV 102 straipsnio pažeidimo, dėl kurio atsirado dalis žalos.
- 25 Tačiau Civiliniame kodekse, skirtingai nei direktyvos 10 straipsnyje ir ją į nacionalinę teisę perkeliančio ZNŠHS 9 straipsnyje:
- nėra reikalavimo, kad nukentėjęs asmuo žinotų, jog atitinkami veiksmai yra antikonkurenciniai¹²,
  - subjektyviojo senaties termino pradžia nesiejama su antikonkurencinių veiksmų nutraukimu¹³,
  - nėra numatyta, kad senaties terminas stabdomas ar nutraukiamas kompetentingos institucijos vykdomo antikonkurencinių veiksmų tyrimo laikotarpiu,
  - nėra numatyta, kad senaties termino sustabdymas nutraukiamas ne anksčiau kaip po vieno metų nuo sprendimo dėl pažeidimo įsigaliojimo.
- 26 Todėl nagrinėjamu atveju subjektyviojo senaties termino eigai neturėjo įtakos tai, kad laikotarpiu nuo 2010 m. lapkričio 30 d. iki 2017 m. birželio 27 d. Komisija atliko atsakovės atžvilgiu tyrimą dėl galimo (tęsiamo ir iki šiol nenutraukto) SESV 102 straipsnio pažeidimo, kuris vėliau buvo baigtas šiai institucijai paskelbus sprendimą.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, tai, kad nacionalinėje teisėje nenumatyti minėti direktyvos reikalavimai, negali būti

¹¹ Taip pat žr. 2020 m. gegužės 28 d. *Nejvyšší soud* (Aukščiausiojo Teismo) sprendimą, byla Nr. 25 Cdo 1510/2019, CZ:NS:2020:25.CDO.1510.2019.1.

¹² Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad konkurencijos institucijos išvadą dėl veiksmų neteisėtumo dažnai pateikia tik atlikusios išsamią visų reikšmingų faktų analizę.

¹³ Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, nėra aišku, ar pažeidimo nutraukimas, kaip jis suprantamas pagal direktyvos 10 straipsnio 2 dalį, turi būti suprantamas kaip paskutinis „tęstinio ar nuolatinio pažeidimo“ momentas (žr. 2011 m. kovo 24 d. Teisingumo Teismo sprendimo byloje T-385/06 *Aalberts Industries ir kt. prieš Komisiją*, EU:T:2011:114, 10 punktą; 2013 m. rugsėjo 16 d. sprendimo byloje T-378/10 *Masco ir kt. prieš Komisiją*, EU:T:2013:469, 119 ir 120 punktus (dėl SESV 101 straipsnio pažeidimo). Galutiniame direktyvos tekste nėra aiškaus reikalavimo „nutraukti tęstinį ar pakartotinį pažeidimą“, kuris buvo numatytas ankstesniame direktyvos projekte.

ištaisyta priimant Sąjungos teisę atitinkantį aiškinimą. Taigi, jei šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas būtų išaiškinęs Civilinį kodeksą pagal atitinkamą nacionalinę teismų praktiką, ieškinio dėl žalos atlyginimo už laikotarpį nuo 2013 m. vasario mėn. iki 2017 m. birželio 25 d. (t. y. išskyrus dvi pažeidimo dienas) senaties terminas greičiausiai būtų suėjęs.

- 28 Taigi, jei teismas būtų pripažinęs, kad prieštaravimas dėl senaties yra pagrįstas, jis būtų atmetęs beveik visą ieškinį. Priešingu atveju teismas pradėtų ilgai trunkantį ir brangiai kainuojantį reikalaujamos žalos atsiradimo ir dydžio įrodinėjimo procesą.

DARBINIS VERTINIMAS